

Паважаныя ўдзельнікі алімпіяды!

**У дадзеным туры прадугледжана выкананне 70 заданняў, пры правільным рашэнні якіх вы можаце набраць 125 балаў.
Жадаем поспехаў!**

Паважаныя ўдзельнікі алімпіяды!

**У заданнях 1–20 неабходна выбраць адзін правільны адказ.
За правільны адказ – 1 бал.**

1. Наймацнейшая армія, у якой упершыню выкарыстоўваліся конніца і таран, была створана:

- А) асірыйцамі
- Б) фінікійцамі
- В) егіпцянамі
- Г) вавіланянамі.

2. Існаванне Троі даказаў:

- А) Д. Эванс
- Б) Г. Шліман
- В) І. Забелін
- Г) Г. дэ Мартылье.

3. У 1127 г.:

- А) быў узяты ў палон менскі князь Глеб
- Б) полацкія князі былі высланы ў Візантыю
- В) кіеўскі князь Мсціслаў арганізаваў паход на Полацкую зямлю
- Г) створана Смаленскае епіскапства.

4. Фарміраванне тэрыторыі адзінай Расійскай дзяржавы было завершана ў перыяд праўлення:

- А) Івана III
- Б) Дзмітрыя Данскога
- В) Васілія II
- Г) Васілія III.

5. Каму належыць фраза: «Парыж варты імшы»?

- А) Георгу дэ Гізу
- Б) Генрыху III
- В) Кардыналу Рышэлье
- Г) Генрыху IV.

6. Вясной 1634 г. было падпісана Палянаўскае перамір'е на:

- А) 15 гадоў
- Б) 20 гадоў
- В) 30 гадоў
- Г) 40 гадоў.

7. Ураджэнец Гродна, праславіўся эскізамі дэкарацый і касцюмаў для артыстаў рускага балета, якія выступалі ў Парыжы ў 1907–1914 гг.:

- А) Эдвард Вайніловіч
- Б) Канстанцін Міцкевіч
- В) Леон Бакст
- Г) Якуб Наркевіч-Ёдка.

8. Армія Сімона Балівара поўнасьцю вызваліла Венесуэлу ад іспанскіх войск у:

- А) 1817 г.
- Б) 1819 г.
- В) 1820 г.
- Г) 1821 г.

9. Новы ўрад Італіі падпісаў перамір'е і капітуляваў:

- А) 3 верасня 1942 г.
- Б) 15 сакавіка 1943 г.
- В) 3 ліпеня 1943 г.
- Г) 3 верасня 1943 г.

10. Якую назву атрымалі самалёты, што прывозілі на радзіму «груз 200»:

- А) чорныя буслы
- Б) чырвоныя гваздзікі
- В) пунсовыя ружы
- Г) чорныя цюльпаны.

11. Найстаражытнейшыя рэшткі чалавека сучаснага тыпу на тэрыторыі ЗША і Чылі датуюцца:

- А) 15–16 тыс. гадоў таму
- Б) 10–11 тыс. гадоў таму
- В) 20–21 тыс. гадоў таму
- Г) 8–9 тыс. гадоў таму.

12. Якую ідэю М. Лютэра не падтрымліваў Ульрых Цвінглі?

- А) адхіляў любую царкоўную іерархію і інстытуты, якія не засноўваюцца на Бібліі
- Б) міласць Бога не залежыць ад заслуг чалавека
- В) царква павінна быць таннай, без велізарных зямельных уладанняў і маёмасці
- Г) адмаўленне ролі царквы як пасярэдніка паміж чалавекам і Богам.

13. Прафесар Віленскага ўніверсітэта, зрабіў дасяжнымі для даследчыкаў шэраг важных пісьмовых помнікаў, у тым ліку кнігі Ф. Скарыны:

- А) М. Баброўскі
- Б) І. Грыгаровіч
- В) А. Сапуноў
- Г) К. Калайдовіч.

14. У якім годзе Беларусь стала паўнапраўным членам Камітэта ААН па выкарыстанні касмічнай прасторы ў мірных мэтах?

- А) 2012 г.
- Б) 2013 г.
- В) 2019 г.
- Г) 2024 г.

15. Колькі асноўных перыядаў выдзяляюць у Другой сусветнай вайне?

- А) Тры перыяды
- Б) Пяць перыядаў
- В) Чатыры перыяды
- Г) Шэсць перыядаў.

16. Лётчык-знішчальнік, удзельнік вайны ў Іспаніі, баёў на рацэ Халхін-Гол, першы ў СССР двойчы Герой Савецкага Саюза 1939 г.:

- А) К. П. Арлоўскі
- Б) С. І. Грыцавец
- В) Ф. К. Каўроў
- Г) Г. М. Складзнёў.

17. Пачатак блакады Ленінграда:

- А) 8 верасня 1941 г.
- Б) 28 кастрычніка 1941 г.
- В) 8 верасня 1942 г.
- Г) 28 верасня 1941 г.

18. Першы этап «рэйкавай вайны» праходзіў:

- А) жнівень – верасень 1942 г.
- Б) верасень – лістапад 1943 г.
- В) жнівень – верасень 1943 г.
- Г) верасень – лістапад 1942 г.

19. Згодна з данымі Генеральнай пракуратуры Рэспублікі Беларусь, у лагерах смерці на тэрыторыі Беларусі нацысты знішчылі:

- А) 3 млн чалавек;
- Б) звыш 500 тыс. чалавек;
- В) звыш 1,4 млн чалавек;
- Г) 2 млн чалавек.

20. Калі быў акупаваны г. Гомель?

- А) 11 ліпеня 1941 г.
- Б) 26 ліпеня 1941 г.
- В) 22 жніўня 1941 г.
- Г) 19 жніўня 1941 г.

Паважаныя ўдзельнікі алімпіяды!

У заданнях 21–25 неабходна правільна суаднесці звесткі з левай і правай калонак табліцы. Адказы ўпісвайце пад табліцай.
За правільна выкананае заданне – да 4 балаў.

21. Суаднясіце даты і падзеі першабытнай гісторыі:

А) Каля 12 тыс. гадоў таму	1) З’яўленне «чалавека ўмелага»
Б) Больш за 2 млн гадоў таму	2) Узнікненне земляробства і жывёлагадоўлі
В) 1,5 млн гадоў таму	3) З’яўленне «чалавека прамахадзячага»
Г) 10 000–8000 гадоў да н. э.	4) Адступленне ледавіка

А	Б	В	Г
----------	----------	----------	----------

22. Суаднясіце мануфактуры з характарам іх вытворчасці:

А) Уручча	1) вытворчасць шкла
Б) Сверхань	2) выраб шпалер
В) Карэлічы	3) вытворчасць фаянсу
Г) Налібокі	4) выраб люстэркаў і крышталю

А	Б	В	Г
---	---	---	---

23. Суаднясіце даты з падзеямі гісторыі Сярэдніх вякоў:

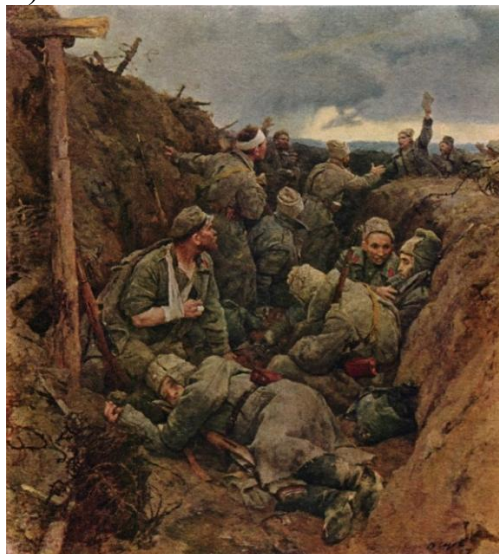
А) 681 г.	1) Прыняцце хрысціянства ў Першым Балгарскім царстве
Б) VII ст.	2) Утварэнне Першага Балгарскага царства
В) пачатак IX ст.	3) Стварэнне саюзу славянскіх плямёнаў на чале з Само
Г) 864 г.	4) Узнікненне Вялікамараўскай дзяржавы

А	Б	В	Г
---	---	---	---

24. Суаднясіце карціны з імёнамі мастакоў і іх назвамі:

А) 	1) Дэкрэт аб міры. У. Сяроў
---	--

Б)

2) Раніца ў кастрычніку.
Мінск. 1917 г.
Н. Воранаў

В)

3) Рэвалюцыя.
М. Шагал

Г)

4) Дэкрэт аб зямлі.
У. Сяроў

А	Б	В	Г
---	---	---	---

25. Суаднясіце партрэты з імёнамі военачальнікаў Вялікай Айчыннай вайны:

А) A black and white portrait of a middle-aged man with a mustache, wearing a military uniform with epaulettes and several medals on his chest.	1) Г. Ф. Захараў
Б) A black and white portrait of a man with short dark hair, wearing a military uniform with epaulettes and several medals on his chest.	2) І. Д. Чарняхоўскі
В) A black and white portrait of a man with dark, wavy hair, wearing a dark military uniform with a high collar.	3) К. К. Ракасоўскі

Г) 	4) І. Х. Баграмян
---	-------------------

А	Б	В	Г
---	---	---	---

Паважаныя ўдзельнікі алімпіяды!

У заданнях 26–30 трэба вызначыць і
запісаць правільную паслядоўнасць падзей.
За кожнае поўнае правільнае суаднясенне – 4 балы.
Адказы пішыце пад заданнямі (напрыклад, АБВГ).

**26. Расстаўце ў храналагічным парадку падзеі з гісторыі
Старажытнага свету:**

- А) Перамога над грэкамі ў бітве пры Херанеі
- Б) Бітва пры Фермапілах
- В) Пелапанэская вайна ў Грэцыі
- Г) Бітва пры Марафоне

--	--	--	--

**27. Расстаўце ў храналагічным парадку падзеі гісторыі Вялікага
Княства Літоўскага:**

- А) Выданне Судзебніка Казіміра
- Б) Сумеснае праўленне Альгерда і Кейстута
- В) Бітва пад Вількамірам
- Г) Праўленне Войшалка

--	--	--	--

28. Расстаўце падзеі Другой сусветнай вайны ў храналагічным парадку:

- А) Капітуляцыя Нідэрландаў
- Б) Акружэнне і знішчэнне нямецкіх войск у бабруйскім «катле»
- В) Смаленская бітва
- Г) Стварэнне Беларускага штаба партызанскага руху

--	--	--	--

29. Расстаўце ў храналагічным парадку падзеі Навейшага часу:

- А) Заснаванне Арганізацыі Дагавора аб калектыўнай бяспецы
- Б) Рэспубліка Беларусь стала паўнапраўным членам Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва
- В) Стварэнне Еўразійскага эканамічнага саюза
- Г) Заснаванне Садружнасці Незалежных Дзяржаў

--	--	--	--

30. Расстаўце ў храналагічным парадку падзеі гісторыі Беларусі:

- А) Выпуск першых колавых трактароў «Беларусь»
- Б) Першае ў СССР выпрабаванне атамнай бомбы
- В) Здымкі кінастужкі «Я родам з дзяцінства»
- Г) Аварыя на Чарнобыльскай АЭС

--	--	--	--

Паважаныя ўдзельнікі алімпіяды!

У заданнях 31–35 трэба вызначыць правільныя сцверджанні.

Для адказу трэба выбраць адпаведную літару.

За правільны адказ – 2 балы.

31.

- 1) У 1918 г. у Германіі ў пячоры Ле-Мусцье былі знойдзены рэшткі старажытнага чалавека.
- 2) Першыя металічныя вырабы з'явіліся ў канцы 7–6-га тыс. да н. э.

- А) Правільнае толькі 1
- Б) Правільнае толькі 2
- В) Абодва суджэнні правільныя
- Г) Абодва суджэнні няправільныя

32.

- 1) Бітва на Нямізе адбылася 3 сакавіка 1067 г.
- 2) Незалежнасць Тураўскае княства набыло ў 1157 г.

- А) Правільнае толькі 1
- Б) Правільнае толькі 2
- В) Абодва суджэнні правільныя
- Г) Абодва суджэнні няправільныя

33.

- 1) З 1766 г. у Рэчы Паспалітай былі ўведзены адзіныя меры вагі, аб'ёму, даўжыні.
- 2) У 1532 г. у Нясвіжы Сымон Будны выдаў «Катэхізіс» на старабеларускай мове.

- А) Правільнае толькі 1
- Б) Правільнае толькі 2
- В) Абодва суджэнні правільныя
- Г) Абодва суджэнні няправільныя

34.

- 1) Вёска Хатынь была спалена 23 сакавіка 1942 г.
- 2) Рэжысёр фільма «Апакаліпсіс сёння» пра в'етнамскую вайну – Ф. Ф. Копала.

- А) Правільнае толькі 1
- Б) Правільнае толькі 2
- В) Абодва суджэнні правільныя
- Г) Абодва суджэнні няправільныя

35.

- 1) У 1990 г. Чэхаславакія была перайменавана ў Чэшскую і Славацкую Федэратыўную Рэспубліку.
- 2) У 1970-я гг. у Італіі найбуйнейшай экстрэмісцкай арганізацыяй былі «Чырвоныя брыгады», якія аб'ядноўвалі беспрацоўную моладзь.

- А) Правільнае толькі 1
- Б) Правільнае толькі 2
- В) Абодва суджэнні правільныя
- Г) Абодва суджэнні няправільныя

Паважаныя ўдзельнікі алімпіяды!

У заданнях 36–40 неабходна вызначыць
па апісанні жыцця і дзейнасці гістарычную асобу.
Дзе магчыма, неабходна ўпісаць прозвішча і імя. Адказы ўпісвайце пад
заданнямі. За правільны адказ – да 2 балаў.

36. Гэты князь правіў у Кукенойсе ў пачатку XIII ст. У яго склаліся вельмі дрэнныя адносіны з літоўцамі. У барацьбе з імі князь быў гатовы нават карыстацца дапамогай крыжакоў. Рыжскаму епіскапу ён аддаў палову сваіх зямель, але хутка зразумеў, што крыжакі – ненадзейныя саюзнікі. У 1208 г. ён знішчыў рыцараў, якія знаходзіліся ў яго горадзе. Князь разлічваў на дапамогу полацкага князя Уладзіміра. Не дачакаўшыся яе, ён спаліў свой горад і адышоў у Ноўгарад.

37. Канадскі вучоны, аўтар сучаснага бестсэлера «Найлепшае ў нас. Чаму гвалту ў свеце паменшала». Аўтар спецыялізуецца на эвалюцыйнай псіхалогіі, якая вывучае спецыфічныя псіхалагічныя асаблівасці чалавека як прадстаўніка віду *Homo sapiens*. У сваёй кнізе вучоны прапануе гіпотэзу, што самым крывавым стагоддзем у гісторыі чалавецтва было не XX ст., як можа падацца на першы погляд сучаснаму чалавеку, а ўсё ж стагоддзе XVII.

38. Італьянскі філосаф і паэт. Стварыў вучэнне аб бязмернасці, бясконцасці і вечнасці Сусвету. Пераследаваўся царкоўнікамі за крытыку догматаў царквы, пакінуў Італію і жыў у Францыі, Англіі, Германіі. Пасля вяртання ў Італію быў абвінавачаны ў ерасі і вальнадумстве і пасля васьмігадовага заключэння ў турме спалены на кастры. Усе яго творы былі занесены каталіцкай царквой у «Індэкс забароненых кніг».

39. Удзельнік Першай сусветнай вайны. Падчас Грамадзянскай вайны змагаўся з войскамі А. І. Дзянікіна і П. М. Урангеля. Падчас вялікага тэрору 1936–1938 гг. цудам пазбегнуў арышту. Палкаводчы талент яскрава раскрыўся ў Вялікую Айчынную вайну. Аб яго працаздольнасці хадзілі легенды. Калі фашысты рваліся да Масквы, ён не спаў 11 сутак. Валодаў здольнасцю правільна ацаніць складаныя стратэгічныя абставіны, спрагназаваць магчымы ход ваенных дзеянняў. Аўтар кнігі «Успаміны і разважанні».

40. Савецкі інжынер-канструктар, стваральнік танка Т-34, Герой Сацыялістычнай Працы. Удзельнічаў у Першай сусветнай і Грамадзянскай войнах. З 1937 г. галоўны канструктар танкавага канструктарскага бюро на Харкаўскім паравозабудаўнічым заводзе імя Камінтэрна.

Паважаныя ўдзельнікі алімпіяды!

У заданнях 41–50 неабходна вызначыць прыведзеныя ніжэй паняцці.
За кожны адказ – да 2 балаў.

41.	дзяржава, у якой тэрыторыя краіны падпарадкоўваецца аднаму цэнтру, дзейнічае адзіная сістэма кіравання і заканадаўства
42.	прадпрыемства, заснаванае на падзеле працы і выкарыстанні ручной працы наёмных рабочых
43.	форма праўлення, пры якой у кіраванні дзяржавай удзельнічаюць органы саслоўнага прадстаўніцтва
44.	дарадчы, а з XVI ст. галоўны заканадаўчы орган ВКЛ, які складаўся з найвышэйшых чыноўнікаў, духавенства і прадстаўнікоў шляхты
45.	устойлівая супольнасць людзей, якая характарызуецца адзінствам паходжання, адзінай

	мовай, тэрыторыяй, эканамічным жыццём і культурай, псіхічным складам (характарам), этнічнай самасвядомасцю
46.	грамадскі лад, заснаваны на прыватнай уласнасці, наёмнай працы і рыначнай эканоміцы
47.	масавы рэлігійны, сацыяльна-палітычны рух XVI ст., накіраваны на пераўтварэнне рымска-каталіцкай царквы, які прывёў да ўзнікнення пратэстантызму
48.	форма праўлення, пры якой манарху належыць неабмежаваная ўлада
49.	сістэма панавання групы развітых дзяржаў Заходняй Еўропы над астатнім светам, пачынаючы з XVI ст.
50.	разуменне сваёй прыналежнасці да таго ці іншага этнасу

Паважаныя ўдзельнікі алімпіяды!

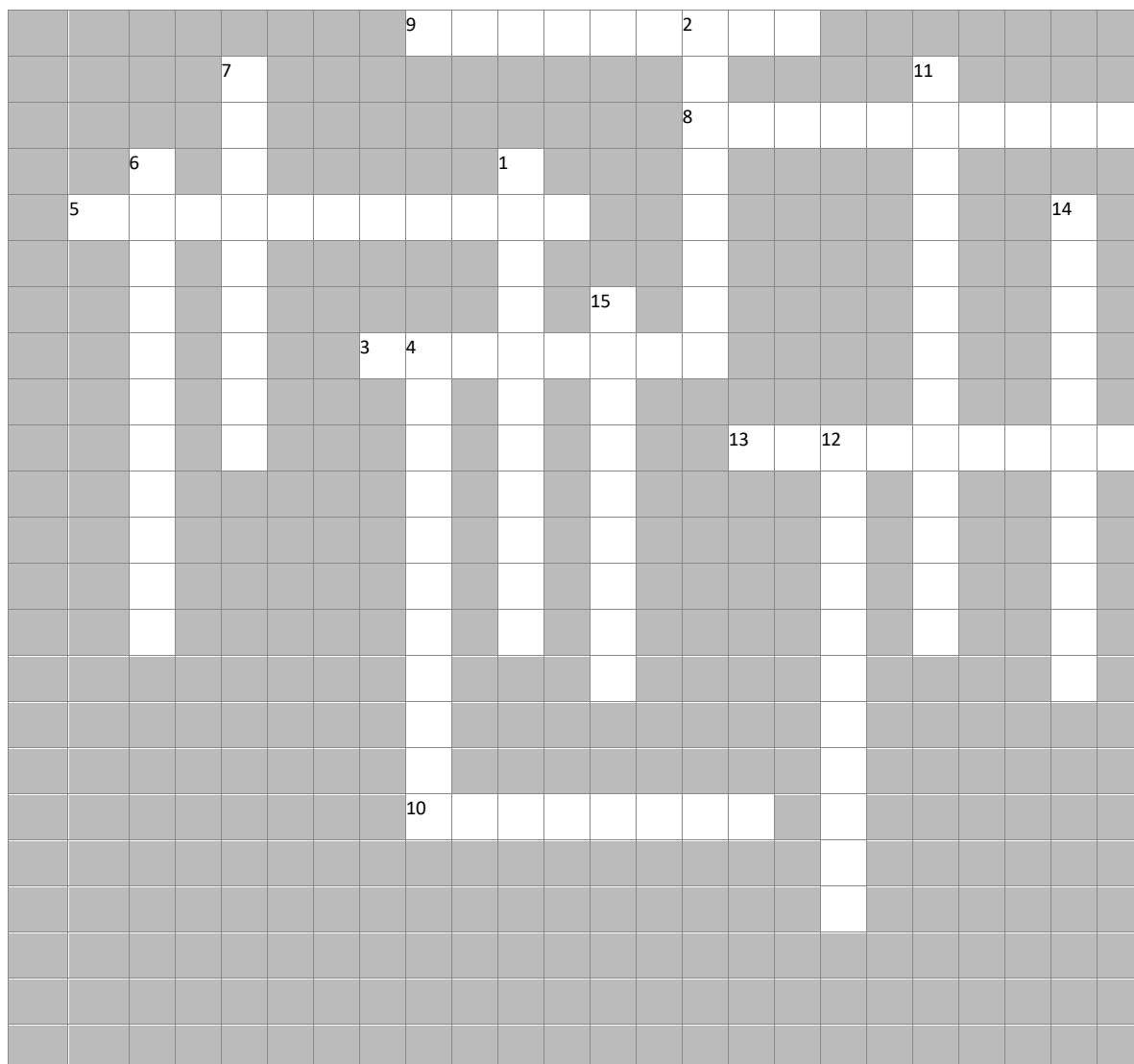
У заданнях 51–55 неабходна вызначыць і запісаць сучасныя назвы, на тэрыторыі якіх размяшчаліся пазначаныя краіны, рэгіёны і калоніі. За кожны правільны адказ – 2 балы.

51. Сіям	
52. Бечуанленд	
53. Паўднёва-Заходняя Афрыка	
54. Новая Іспанія	
55. Паўночная Радэзія	

Паважаныя ўдзельнікі алімпіяды!

У заданнях 56–70 неабходна разгадаць крыжаванку.

За кожнае правільна адзначанае слова – 1 бал.

Па гарызанталі:

3. Сацыяльна-палітычнае і рэлігійна-філасофскае вучэнне, якое ўзнікла ў перыяд барацьбы Індыі за незалежнасць і атрымала назву па імені яго заснавальніка.
5. Наступальная аперацыя рускай арміі ў сакавіку 1916 г.

8. Ідэалогія і палітыка актыўнага нарошчвання і выкарыстання ваеннай моцы дзяржавы; дамінаванне ваенных у дзяржаўным і грамадскім жыцці.
9. Аддзел Наркамата па справах нацыянальнасцей РСФСР, створаны ў 1918 г. на чале з А. Чарвяковым.
10. Вопіс прыватных уладанняў у ВКЛ і Расійскай імперыі.
13. Павіннасць, заснаваная на сістэме камплектавання рэгулярнай арміі ў Расійскай імперыі ў XVIII–XIX стст., якая прадугледжвала прызыў пэўнай часткі асоб мужчынскага полу (рэкрутаў) на ваенную службу.

Па вертыкалі:

1. Кірунак рускай грамадскай думкі 1840-х–1850-х гадоў, які выступаў за адмену прыгоннага права і прызнанне неабходнасці развіцця Расіі па заходнееўрапейскім шляху.
2. Ідэалогія турэцкага нацыяналізму, прапанаваўшая Атацюркам, у аснове якой ляжаць 6 асноўных прынцыпаў.
4. Шлях развіцця капіталізму ў сельскай гаспадарцы, для якога характэрна стварэнне хутарскіх гаспадарак, замацаванне зямлі за непасрэдным вытворцам-фермерам, свабодны продаж і купля зямлі, распаўсюджанне арэнды, выкарыстанне наёмнай працы.
6. Назва карных аперацый у Польшчы ў міжваенны перыяд у межах палітыкі Ю. Пілсудскага.
7. Права ўнутранага самакіравання, якое прадастаўляецца асобнай тэрыторыі ці народу, які кампактна пражывае ў межах дзяржавы.
11. Сістэма поглядаў, прыхільнікі якой разглядалі беларусаў як частку трыадзінага тытульнага народа Расійскай імперыі.
12. Элемент палітыкі беларусізацыі, накіраваны на развіццё мовы і культуры ўсіх нацыянальнасцей, якія пражывалі ў Савецкай Беларусі, а таксама прыцягненне ў органы кіравання жыхароў-ураджэнцаў Беларусі.
14. Фіксаваны харчовы натуральны падатак, які спаганяўся з сялянскіх гаспадарак, уведзены замест харчразвёрсткі.
15. Аб'яднанні прадпрыемстваў з мэтай знішчэння канкурэнцыі і паляпшэння ўмоў дзейнасці ў вобласці вызначэння цэн, закупкі сыравіны, збыту прадукцыі; пры гэтым за членамі аб'яднанняў захоўваецца вытворчая і юрыдычная самастойнасць.